

Devlet Olmak Yahut Bilgi ve İletişim

İnsanın varediliş sebebi, “bilmesi ve öğrenmesi” içindir. İnsan öğrenerek bilir ve bilgisi ölçüsünce yükselir ve yücelir. Öğrenme ve bilmenin çok değişik metotları ve araçları vardır. Ferdi çabanın yanında, devlet organizasyonuyla yürütülen ve çeşitli alanlarda teşekkül eden “eğitim ve bilim” kurum ve kuruluşlarının temel gayesi, müreffeh toplumlar ve güçlü bir devlet oluşturarak, varlığını sonsuza kadar sürdürmektir.

Dünya üzerinde bilgiden en fazla yararlanan toplumlar, istisnalar hariç, en mutlu toplumlardır. Mutlu toplum, mutlu millet ideolojisi ya da mutlu dünya ülküsü/ütopyası, her fertte olmalı. Dünya üzerinde, teoriden pratiğe tüm bilim dalları, alt alanlara bölünerek disipline edilmiş, istenilen özellik ve biçimlerde insanların hizmetine sunulmuştur. Günümüzde, bilgi ve bilimsel çalışmalar/gelişmeler, resmi veya özel olarak üretilmekte ve para karşılığında ihtiyacı olana, ihtiyaç duyduğu oranda sunulabilmektedir. Türkiye gibi gelişmekte olan ve devlet sistemini halk menfatine işletemeyen ülkelerde eğitim, öğretim, kültür ve bilimden, tüm fertler için azami yarar sağlamak, fırsat eşitliği içinde, mümkün görünmüyor. İlkemizin eğitim, kültür ve bilim kurumları, çeşitli sebeplerle aktif üretim yapamamakta ve siyasi partilerin güdümünde kalmaktadır. Ya da “belirli bir çevreye hizmet sunan kurum” durumuna düşürülmektedir. Özerk bir statüsü bulunan üniversitelerde de çağdaş öğretim yapmak ve ülke ihtiyaçlarını karşılayacak eleman yetiştirmek, gittikçe zorlaşmaktadır. Üniversiteler ile devlet kurumları, yasal ve kuralları olan işbirliğinden mahrumdurlar. Bu alanda özel sektör devletten öndedir. Zira, eğitilmiş, kültürlü ve alanında bilgili insanın üretimiyle güçlendiklerini biliyorlar ve bu bir gerçektir.

Türkiye’de eğitim, kültür ve bilim alanlarında devlet adına üretim yapan resmi kurumlar, başıboşluk yaşamakta, neyi nasıl ve kimin için üreteceğini şaşırmış ve de kendi içinde kaosa sürüklenmişlerdir. Bu kurumlar; belediyeler, devlet bakanlıkları altındakiler, Kültür Bakanlığı ve Başbakanlığa bağlı olarak üretim yapmaya çalışmaktalar ancak, plansız, programsız, hedefsiz ve pasif üretim içerisindedir. En kötüsü de, millete dönük bilimsel üretim içinde olmamaları... Kendi kabuğu içine hapsolmuş ve çağdaş dünyadaki gelişmelere ortak olamayan ancak, bu gelişmelerin peşinden sürüklenerek onu kopyalama kaygısını taşıyan insan gücüyle eğitim, kültür ve bilim kurumlarını millet yararına işletmek mümkün olmaz.

Örnekleme gerekirse; TÜBİTAK, TSE, DİE, TODAİ, TTK, TDK, TÜBA, Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Cumhuriyet Arşivi, Basın Yayın En-

formasyon Genel Müdürlüğü ile Milli Kütüphane ve Kütüphaneler Genel Müdürlüğü gibi kurumlardır. Türkiye’de eğitim, kültür ve bilim üreten kurumların ilk akla gelenlerini ve insanımıza yönelik hizmetleri ile ön plana çıkamamış kurumları örnek verdim. Görev ve sorumlulukları birbirlerinden farklı olsa da, adı geçen kurumların tamamı temelde, enformasyon (bilgi derleme/düzenleme ve yayma) hizmeti sunmaktadırlar. İlke içi ve dışı farketmeksizin, ilgili çevrelere ve Türk eğitim ve bilim çevresine hizmet vermekle sorumlu olan bu kurumlar ve yeni kurulan TÜBA gibi kuruluşlar, niçin bir çatı altında ve birbirleriyle koordinasyon kurarak çalıştırılmıyorlar..? Devlet kurumlarının teşekkül biçimi ve aktivitesi, bilimsel düzeyde niçin sorgulanmıyor? En önemlisi, bu gibi kurumlar, yeni bir yasa ile tek bir çatı altında ve aktif hizmet üretmezler mi?

Enformasyon Bakanlığı (Bilgi ve İletişim Bakanlığı) adı altında, bu kurumları aktif ve halka dönük çalıştırmakla; Türkiye’nin eğitim, kültür ve bilim meselelerine disiplin ve büyük ölçüde çözüm getirilebilir. Adı geçen kurumlar başta olmak üzere, ilgili tüm kurum ve kuruluşların özellikle, üniversitelerle işbiliği yapması; eğitim, kültür ve bilim gücümüzün yükseltilmesinde “çekirdek güç” sağlayabilir. Devlet teşkilatlanmasındaki çarpıklıklara son vermek ve halka dönük üretim içinde bulunmakla da çağdaş ve güçlü ülke olma iddiasını gerçekleştirebiliriz.

Öncelikle devlet, kendi içinde örgütlenmeli ve elemanlarını bilgili ve kültürlü kılmalı. Milli veya evrensel ideolojilerin sömürü ağlarına devlet kurumları ortak olmamalı ve bu ideolojiler ekseninde istihdam yapmamalıdır. İşi bilen ve üretimde hedefi tutturana her insan, her tür kurumda çalıştırılmalıdır. Eğer devlet, ülkede eğitim, kültür ve bilim alanlarında öncülük yapmak istiyorsa, koltuk sevdalılarına yol vermelidir. Koltuğundan başka kaygısı bulunmayan bürokrasi ile kolektif şuurlanma ve top-yekün bilimsellik, tabana yayılamaz. Bilinir ki, ülkemizde halkın yarısından fazlası eğitim, kültür ve bilim hizmetlerinden asgari düzeyde bile yararlanamıyor. Türkiye’nin kalkınması; devletin halkıyla barışık, içiçe ve hatta gönül gönüle yaşamasıyla mümkündür. Barışık yaşamın anahtarı ise bilgi ve kültürdür. Bu alanda var olan fırsat eşitsizliğini kaldırmak, ilgili kurumları yeniden yapılandırmakla sağlanabilir.

Devletin kurumları başı boş, disiplinsiz, verimsiz ve halktan kopuk durmamalıdır. İlkenin yasal işlemeziği ve devlet teşkilatlanmasındaki çarpıklıklar, masaya yatırılmalıdır. Devlet politikası ile hükümet politikaları birbirine karıştırıldığı sürece, “muassır medeniyet” seviyesine ulaşmamız sadece hayal olur. Devlet politikası, en az yüz yıl ilerisi düşünülerek uygulanır. Hükümetler ise bu politikaları gerçekleştirmek için icraat yaparlar. İşte, ülke-

mizin temel meselesi de burada düğümleniyor: Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin eğitim, bilim ve kültür politikası yok..! Her alanda istikrarlı olmak mümkün olmasa bile T.C.'nin kuruluşu üzerinden 75 yıl geçmesine rağmen, milli eğitim ve kültür alanlarında uzun vadeli uygulamamız olmamıştır.

Devlet kurumlarının çoğu yeniden yapılandırılmalı. Gerekliyorsa feshe dilmeli ya da yeni görev ve sorumluluklar yüklenmelidir. ,ok tabii ki, böyle bir yapılanma hemen yapılacak bir çalışma değildir. Ancak, yasama ve yürütme görev ve sorumluluğunu tam anlamıyla yerine getiremeyen millet vekilleri ve ilgili kurumlar, bu gibi köklü reformları dile getirmeliler. Meselelere çözüm üretmesi beklenen kişi ve kurumların, kendi gündemlerini yaratıp o gündemlerle sürekli boğuşması, ülke menfaatlerine terstir. İlkeyi yönetenlerin de farkında olduğu tıkanma ve çürümelere acil çözüm getirmemekle, gidişatı olurluna bırakmış ve büyük meseleler karşısında teslimiyetçi davranmış oluruz. Bu durum, ülkenin madden ve manen çöküşüne kadar gidebilir. Gruplar arası çatışma ve çözümlerin temel sebebi, yaralara neşter vurmaktan kaçınmamız ve hatta korkmamızdır. Türkiye'de eğitim hürriyeti, kültür birliği ve bilimsellik zihniyeti mevcut değildir. Aşırı korkaklık ve ve aşırı politizasyon düşünenlerin verimsizliğine sebep olmaktadır. 1800'lü yıllardan zamanımıza kadar hiç bir meslekte dünyaca tanınan insan yetiştirememişiz!.. Bir Mustafa Kemal'le yüzlerce yıl idare etmemizin ya da etmek isteyişimizin sebebi de budur. Devlet desteğiyle ön plana çıkarılanların çoğu "koltuk milliyetçileridir." Ve ne yazık ki, devlete sırtını dayamış "seçkinler topluluğu" bu durumun halk lehine değiştirilmesine direnmektedirler.

Bilinen gerçek şu ki, devlet, millete rehberlik yapmaktan uzak ve gereken yönlendirme gücünü gösteremiyor. ,ünkü, devletin organları hantallaşmış, bürokratları siyaset batağında çırpınmakta ya da günü kurtarmakla meşgul. Devletin kurumları, kurumsallaşmanın gereklerini yaparak, belirli hedeflere ulaşmak için işletilir ve plan/program çerçevesinde çalışır. Eğitim, kültür ve bilim hedeflerine ulaşmak için gerekli olan planlama ve programlar olmadığı gibi, bu çalışmaları yaptıracak güç (devlet), varlığını askeri ve polisiye güç olarak görmektedir. Devlet olmak, milletin her ferdinin sevinç ve kaygısına ortak olmanın yanında, dünyadaki tüm gelişmeleri kendi milletinin yararına çevirebilmektir. Böyle bir devlet ise bilimden azami kazancı sağlamakla olur. Devletin öncelikleri sırasında eğitim, kültür ve bilimsel ilerleme, geçmişten günümüze, ciddiyetle yer almamıştır. Devlet yeniden teşekkül ettirilmeli ve devletini milletini seven insanlar, icra mevkiinde tutulmalıdır. Bu insanlara hakettiği ücret ve makam, hatta daha fazlası verilmelidir ki, görev ve sorumluluğunu şevkle yapabilsin. Rantçı ve vatanını hep üçüncü planda tutan insan gücüyle ancak istila edileceğimiz günü bekleyebiliriz.

Çağımızda bir ülkeyi coğrafi olarak istila etme külfetine girmeye gerek yok. Milletleri kültürel ve billimsel yollarla istila etmek daha kolay ve daha kârlıdır. Eğitim, kültür ve bilim alanında muzaffer olmuş milletler, aynı zamanda ekonomik gücünü de dünyaya kabul ettirmişlerdir. Onlar biliyorlar ki, paylaşmak, birlik ve beraberlik içinde güçlü olmaktır. Türkiye’de ise “rabena hep bana!..” Türkiye’de, mutlu olması istenen ve sağlanan grup ve güçler belirlidir. Bunların dışındakilerin bilgiye, dolayısıyla mutluluğa ihtiyaçları yoktur!.. Bu anlayış ve uygulamalar, zamanla toplumsal patlamalara yol açabilir. Bilgi ve bilginin iletişimine önem vermeyen milletlerin, bağımsız ve güçlü olmaya da hakları yoktur. ,ünkü, fertler bilimden azami yararı sağlamazlarsa açlığa ve sefalete mahkum olurlar ki, bilgi para ve mutluluktur.

Sonucu, İlhan Bardakçı’nın (Zaman Gazetesi, Tarihten Bugüne, 5 Şubat 1997) “Medeniyet Bizim Haddimiz” başlıklı makalesinde, Yusuf Has Hacıp’in “Kutadgu Bilig” adlı eserinden aktardığı şu tesbitle bağlamak istiyorum:

Devletin direği, sağlamlığı iki şeye bağlıdır. Bunlardan birisi halkın hakkı olan kanun, diğeri de hizmette bulunanlara dağıtılan paradır... Devlet, paranın ayarını korumak ve halka geçim sıkıntısı çektirmemek, halkı zorbalığa ve tahakküme mahkûm etmemek ve bütün yolları tutarak isyancıların ve yol kesenlerin hareketlerine mani olmak. Ama halkın da görevleri vardır: Hükümdarın, yani devletin emrine itaat etmek, hazinenin hakkını gözetmek, devletin dostuna dost ve düşmanına düşman olmak.

Ülkemizde, devlet ve millet ayrı dünyalarda yaşıyor...

Cengiz Aslan
Milli Kütüphane